

Richard H. Mock hadnagy katapultálása Dömsöd északi részén

Horváth Margit személyes történeti visszaemlékezése nyomán

1944. áprilisától egyre gyakoribbá váltak a szövetséges bombázások Magyarország kulcsfontosságú célpontjai ellen. Az amerikai és a brit gépek repülőtereket, repülőgépgyárakat, vasúti és egyéb közlekedési csomópontokat támadtak összehangoltan. Az április 13-i amerikai támadás elsődleges célpontja Budapest és agglomerációja, valamint Győr volt. Súlyos harcok alakultak ki a Csepel-sziget és Dömsöd körzetében, ahol több repülőgépet is lelőtt a magyar és a német légierő, valamint a magyar léghárítás. E napon Dömsöd északi részén lezuhant egy amerikai P-47-es vadászrepülőgép. Az eseményt Horváth Margit visszaemlékezése alapján dolgozom fel, mivel a gép lelövését és lezuhanását mind a mai napig több rejtély övezi. Emlékeiben elevenen él az a nap, amikor hatévesen szaladtak rokonával a lelőtt gépet körülvevő helyi lakosok után.

Horváth Margit visszaemlékezése szerint azon a tavaszi napon a kora délutáni órákban óriási robajt hallottak. Ezután a település római katolikus vagy református templomában (ez nem derül ki, hogy melyik) megkondították a harangot. Erre a helyi lakosok kiszaladtak a házakból és látták a közeli kukoricaföldről jövő gomolygó füstárdatot. Amikor Horváth Margit szaladni kezdett a tömegek után nagynénijével a dömsödiek egy jó része már a repülőgép roncsai köré gyűltek, ahol a csendőrök tartották őket távol a kulcsfontosságú „bizonyítéktól”. Természetesen egy hatéves gyermek magassága folytán sokat nem látott a roncsból, de az égő repülő, valamint annak a füstszaga erősen él az emlékeiben. A teljes történetből neki a letarolt és a leégett kukoricamező a legmeghatározóbb., valamint az a tömeg, ami a korabeli Dömsöd életében már-már fővárosi léptékűnek tűnt.¹

A szövetséges légierők parancsnoksága átfogó támadást tervezett 1944. április 13-ra Németország, Románia és Magyarország kijelölt célpontjaira. Az amerikai 15. légi hadsereg e napra kapott „A” bevetési parancsa szerint támadniuk kellett a Győri Waggon és Gépgyárat, a ferihegyi repülőteret, a tököli repülőteret és a szigetszentmiklósi Dunai Repülőgépgyárat.² Az akcióban soha addig nem látott mennyiségű, 535 bombázót vetettek be az amerikaiak. A hadi

---

¹ Beszélgetés Horváth Margittal, aki 1938. május 10-én született Budapesten. A történet idején hatéves, Dömsödon pedig a korábbi kibombázás miatt élt népes családjával.

² Pataky Iván: Magyarország bombázása a második világháborúban. Honvédségi Szemle 1994/11. szám. 49-50. o.

parancsból arra következtethetünk, hogy az AAF³ nem számított a németek és a magyarok részéről komolyabb viszontakcióra. A főváros elleni támadást biztosító P-47-esek Pécs térségében csatlakoztak a B-24-esek mellé. Váratlanul azonban történt egy figyelmeztetés, amely alapján minden P-47-esnek vissza kellett fordulnia a hadi támaszpont felé.⁴

A bombázók oltalmazására küldött összesen 46 db P-47 Thunderbolt típusú vadászgép észak-olaszországi repterekről szállt fel. Néhány Thunderbolt levált kötelekétől (talán pont a megtévesztő üzenet hatására), így védtelen célpontjaivá váltak a Me-410-es és a Me-109-es típusú német vadászgépeknek. Richard H. Mock hadnagy 42-75643-as szériaszámú P-47-es vadászgépével⁵ fedezve a B-24-es Liberator bombázókat került egy súlyos légi harcba a Csepel-sziget déli részén Ráckeve, Makád és Dömsöd határában.⁶ Richard H. Mock repülőgépét – a kutatás során beazonosíthatatlan – lövés érte, ezért kénytelen volt katapultálni. A lezuhanó gép Ráckevétől délre és Dömsödtől északra ért földet. A pilóta épségben ért le, azonban a helyi hatóságok azonnal letartóztatták. Több forrás is arról számol be, hogy a repülőgép és pilótája beszámolók hiányában eltűntek, azonban ennek ellentmond, hogy a ráckevei csendőrség irattárában megtalálható a pilóta elfogása.⁷ A helyszínre sereglő helyieket a csendőrség tartott távol a repülőgép roncsaitól.

A pilóta összesen 58 bevetésen vett részt a második világháború európai hadszínterein. Lelövéséig 4 elismert és 2 meg nem erősített légi győzelme volt. A Vermonti Légi Nemzeti Gárda⁸ szerint Mock lezuhanása 1944. márciusában történt, azonban ezt számos másik forrás megcáfolja. Ennek ellenére hiteles információval rendelkezhetünk a hadnagy későbbi sorsáról. E szerint a háborúból meglévő 13 hónapot végig hadifogságban töltötte, valamikor 1945. májusában engedték szabadon. Hazatérése után még a hatvanas években is egy különleges kommandós egység tagjaként találkozunk a nevével.⁹

---

³ United States Army Air Forces – Egyesült Államok Hadseregének Légierője.

⁴ Pataky Iván – Rozsos László – Sárhidai Gyula: Légi Háború Magyarország felett. Első kötet. Kísérletek a magyarországi repülőgépgyártás megsemmisítésére. 1944. április 13., csütörtök. In Magyarok a II. világháborúban. <https://www.arcanum.hu/en/online-kiadvanyok/2vhSzakkonyv-magyarok-a-ii-vilaghaboruban-2/legi-haboru-magyarorszag-felett-6E95/elso-kotet-6E96/kiserletek-a-magyarorszag-repuloegpyartas-megsemmisitesere-72B8/1944-aprilis-13-csutortok-72CB/> (megnyitás dátuma: 2021. 01. 18.)

⁵ Missing Air Crew Report 4075-ös számú hivatkozása. <http://p-47.database.pagesperso-orange.fr/Database/MACR.htm> (megnyitás dátuma: 2021. 01. 16.)

⁶ A II. világháborús roncsok a Csepel-sziget déli végénél. Haditechnika 2000/1. szám.

⁷ Csendőrségi jelentések: MRT-évkönyvek. MRT Kiadás. Budapest, 1998. 96-97. o.

⁸ Vermont Air National Guard.

⁹ <https://www.158fw.ang.af.mil/HISTORY/> (megnyitás dátuma: 2021. 01. 17.)

Az eset érdekessége, hogy a történetet megélt személy szemszögéből teljesen más kép formálódik az emlékezetben. Aki mindezt megélte, annak a repülőgép roncsa, a helyiek elbeszélései és az óriási robaj maradt meg. Érdekes, hogy a hadnagy későbbi életútja vagy a nap tényleges eseményei egyaránt ismeretlenek a helyi lakosok körében. Ahogy Richard H. Mock későbbi pályájából kitűnik valószínűsíthetően kiváló pilóta volt, azonban nem mehetünk el szó nélkül amellett sem, hogy tevőleges részese volt annak a szőnyegbombázásnak, ami Budapestet és agglomerációját érte 1944 tavaszától. Horváth Margit és családja a második világháborút szerencsésen túlélte, majd azt követően visszaköltöztek Budapestre.

Felhasznált irodalmak

A II. világháborús roncsok a Csepel-sziget déli végénél. Haditechnika 2000/1. szám.

Pataky Iván: Magyarország bombázása a második világháborúban. Honvédségi Szemle 1994/11. szám.

Pataky Iván – Rozsos László – Sárhidai Gyula: Légi Háború Magyarország felett. Első kötet. Kísérletek a magyarországi repülőgépgyártás megsemmisítésére. 1944. április 13., csütörtök. In Magyarok a II. világháborúban.

A II. világháborús roncsok a Csepel-sziget déli végénél. Haditechnika 2000/1. szám.

Horváth Margit személyes visszaemlékezése.